

دانشگاه علامه طباطبایی
دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی

پایان نامه
جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد
رشته مشاوره خانواده

موضوع تحقیق:

اثر بخشی آموزشهای مبتنی بر رویکرد ارتباطی ستیر بر بهبود رابطه والد-
فرزندی دختران نوجوان

استاد راهنما:

دکتر مصطفی تبریزی

استاد مشاور:

دکتر حمید علیزاده

استاد داور:

دکتر عباس آریا

پژوهشگر:

معصومه موسوی

مهر ماه ۱۳۸۸

صلى الله عليه وسلم

تقدیم به

همسرم که با صبر و کمکهای بی دریغش مرا در به پایان رسانیدن این

پژوهش یاری رساند. و

تقدیم به

دخترم، آرام بخش زندگیم که در تمام لحظات همراهم بود و به من امید بخشید.

با تشکر و سپاس بی پایان از

استاد عزیزم جناب آقای دکتر مصطفی تبریزی که زحمات بی دریغ ایشان به عنوان استاد راهنمای پایان

نامه در تدوین و به پایان رسانیدن این پژوهش همواره در خاطرمان خواهد ماند و وجود گرم و شادی بخش ایشان

همواره نور امید را در قلبم زنده می کند.

استاد عزیزم جناب آقای دکتر حمید علیزاده استاد مشاورم که با دقت و حوصله فراوان و راهنمایی های

دقیق شان به من یاری رساندند.

استاد عزیزم جناب آقای دکتر عباس آریا که زحمت داوری این پایان نامه را قبول کرده و با محبت های

پدرانه خویش را از من دریغ نکردند.

و با سپاس از جناب آقای دکتر سعید اکبری که با راهنمایی و لطف بی دریغ خود مرا یاری رسانده و زحمات

همه کسانی که به نوعی در تدوین این پایان نامه مرا یاری رساندند.

چکیده

پژوهش حاضر به بررسی اثر بخشی آموزشهای مبتنی بر رویکرد ارتباطی ستیر بر بهبود رابطه والد- فرزند دختران نوجوان پرداخته است. فرضیه های پژوهش عبارتند از: ۱- آموزش مبتنی بر رویکرد ارتباطی ستیر بر بهبود رابطه والد - فرزند دختران نوجوان موثر است. ۲- آموزش مبتنی بر رویکرد ارتباطی ستیر برافزایش توانایی مهارت استدلال دختران نوجوان موثر است. ۳- آموزش مبتنی بر رویکرد ارتباطی ستیر بر کاهش پرخاشگری فیزیکی دختران نوجوان موثر است. ۴- آموزش مبتنی بر رویکرد ارتباطی ستیر بر کاهش پرخاشگری کلامی دختران نوجوان موثر است. جامعه آماری پژوهش حاضر کلیه دانش آموزان دختر مقطع راهنمایی منطقه ۱۹ آموزش و پرورش شهر تهران را شامل می شود که در سال تحصیلی ۸۸-۸۷ مشغول به تحصیل بودند. نمونه شامل ۳۰ نفر از دانش آموزان بودند که به صورت تصادفی در دو گروه ۱۵ نفری در گروه های آزمایش و گواه جایگزین شدند. گروه آزمایش در جلسات آموزش رویکرد ستیر که به مدت ۸ جلسه دو ساعته و دو بار در هفته در مدرسه برگزار شد شرکت کردند و یک هفته پس از اتمام جلسات پس آزمون برای هر دو گروه اجرا شد. ابزار سنجش در این پژوهش آزمون تاکتیک های تعارض بود که توسط اشتراس تهیه شده است. روش تحقیق در این پژوهش آزمایشی بود و نتایج داده ها با استفاده از آزمون F مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. تحلیل و مقایسه اطلاعات به دست آمده از پیش آزمون و پس آزمون دو گروه نشان داد که اجرای جلسات توانسته است پرخاشگری کلامی و پرخاشگری فیزیکی را به طور معنی داری کاهش دهد و همچنین توانایی استفاده از مهارت استدلال را در آنها به طور معنی داری افزایش دهد.

فهرست عناوین

صفحه	فصل اول: کلیات
۱.....	مقدمه
۴.....	اهمیت و ضرورت پژوهش
۶.....	اهداف پژوهش
۶.....	فرضیه های پژوهش
۷.....	تعریف مفاهیم و واژگان اختصاصی طرح
	فصل دوم : ادبیات و پیشینه پژوهش
۱۰.....	ارتباط
۱۱.....	خانواده درمانی تجربیاتی / ارتباطی
۱۳.....	مفروضه های خانواده درمانی تجربیاتی
۱۴.....	نظریه پردازان اصلی خانواده درمانی تجربه گرا
۱۵.....	معرفی ویرجینیا ستیر
۱۷.....	خانواده درمانی ارتباطی ویرجینیا ستیر
۲۱.....	رشد بهنجار خانواده
۲۳.....	نقش عزت نفس در خانواده
۲۵.....	الگوهای ارتباطی ویرجینیا ستیر
۲۵.....	سرزنشگر.....
۲۵.....	سازشگر.....
۲۶.....	گیج کننده.....
۲۶.....	محاسبه گر یا تحلیل گر منطقی.....
۲۷.....	تراز کننده یا روان.....
۲۹.....	اهداف درمانی.....
۲۹.....	فرآیند درمان.....
۳۰.....	مراحل درمان.....

۳۰	تماس گرفتن.....
۳۰	آشفتنگی.....
۳۰	افزایش دادن آگاهی خانواده.....
۳۱	ودار کردن اعضای خانواده در جهت ابراز درک جدید در جلسه درمان.....
۳۱	یکپارچگی یا انسجام.....
۳۱	فنون و روشهای درمانی.....
۳۱	حقایق زمانی زندگی خانوادگی.....
۳۲	نقشه خانوادگی.....
۳۲	حایل ها.....
۳۲	استعاره.....
۳۲	تماس.....
۳۳	مجسمه بازی خانوادگی.....
۳۴	نمایشنامه.....
۳۴	هنر درمانی خانواده.....
۳۵	بازسازی خانوادگی.....
۳۶	از نو قالب گیری.....
۳۶	شوخی.....
۳۷	بیان کردن فرضها.....
۳۷	وابستگی اسمی.....
۳۷	تکیه گاه بودن.....
۳۷	خانواده درمانی چندگانه.....
۳۷	حالت های ارتباطی.....
۳۸	استفاده از عبارت من.....
۳۸	مصاحبه با عروسک ها.....
۳۹	ایجاد همدلی.....
۴۰	نقش درمانگر در مدل ستیر.....
۴۱	نتایج درمان.....

۴۲	نظریه های روابط ولی - فرزندی
۴۲	دیدگاه یک سویه
۴۲	دیدگاه دوسویه
۴۳	الگوهای مختلف روابط ولی - فرزندی در دیدگاه یک سویه
۴۳	الگوی شیوه های تربیتی شافر
۴۳	الگوی شیوه های فرزند پروری بامریند
۴۷	رویکرد دو سویه
۴۷	رویکرد بازتابی یا آینه گونه
۴۸	نظریه تاثیر متقابل
۴۸	طبقه بندی استیرلین
۵۰	الگوی وابستگی
۵۰	الگوی تفویض
۵۱	الگوی طرد
۵۱	نوجوانی
۵۳	آسیب پذیری در نوجوانی
۵۶	تعامل بین والد و نوجوان
۶۳	رابطه بین مادر - دختر در دوره نوجوانی
۶۵	نوجوانان و رشد عزت نفس
۶۷	رابطه والد - نوجوان و احساس عزت نفس
۶۸	پیشینه تحقیق
۶۷	تحقیقات داخل کشور
۷۲	تحقیقات خارج کشور

فصل سوم : روش اجرای پژوهش

۷۸	طرح پژوهش
۷۸	جامعه آماری
۷۹	نمونه و روش نمونه گیری
۷۹	روش اجرای پژوهش

ابزار پژوهش و روایی و پایایی آن..... ۸۰

روش نمره گذاری پرسشنامه..... ۸۱

روشهای آماری..... ۸۱

فصل چهارم : تحلیل داده های پژوهش

یافته های توصیفی ۸۳

یافته های استنباطی..... ۸۶

فصل پنجم : بحث و نتیجه گیری

مقدمه..... ۹۳

یافته ها..... ۹۴

بحث..... ۱۰۰

محدودیت های پژوهش..... ۱۰۰

پیشنهادات نظری..... ۱۰۱

پیشنهادات کاربردی..... ۱۰۱

منابع فارسی..... ۱۰۲

منابع انگلیسی..... ۱۰۶

ضمایم..... ۱۱۲

فهرست جدول ها

شماره جدول	عنوان	صفحه
جدول ۱-۴	خلاصه یافته‌های توصیفی گروه نمونه در خرده مقیاس‌های پرسشنامه تاکتیک‌های تعارض.....	۸۳
جدول ۲-۴	خلاصه نتایج آزمون باکس M در مورد برابری ماتریس کوواریانس	
مقیاس تاکتیک‌های تعارض بین والدین و فرزندان در دو گروه آزمایش و کنترل.....		۸۷
جدول ۳-۴	نتایج آزمون‌های لون برای بررسی برابری واریانس‌های خطای نمره‌های میانگین‌های	
خرده مقیاس‌های تاکتیک‌های تعارض بین والدین و فرزندان در مرحله پس‌آزمون.....		۸۷
جدول ۴-۴	خلاصه یافته‌های تحلیل واریانس چندمتغیری میانگین خرده‌مقیاس‌های	
تاکتیک‌های تعارض بین والدین و فرزندان در گروه‌های آزمایش و کنترل.....		۸۸
جدول ۵-۴	خلاصه یافته‌های آزمون اثر بین آزمودنی‌ها میانگین‌های زیرمقیاس استدلال	
بین بین گروه‌های آزمایش و کنترل.....		۸۸
جدول ۶-۴	خلاصه یافته‌های آزمون اثر بین آزمودنی‌ها میانگین‌های زیرمقیاس پرخاشگری کلامی	
بین گروه‌های آزمایش و کنترل.....		۸۹
جدول ۷-۴	خلاصه یافته‌های آزمون اثر بین آزمودنی‌ها میانگین‌های زیرمقیاس پرخاشگری فیزیکی	
بین گروه‌های آزمایش و کنترل.....		۸۹
جدول ۸-۴	خلاصه یافته‌های برآورد شده برای گروه نمونه در خرده مقیاس‌های تاکتیک‌های تعارض بین والدین	
و فرزندان.....		۹۰

فهرست نمودارها

شماره نمودار	عنوان	صفحه
نمودار ۱-۴	میانگین خرده مقیاس‌های تاکتیک‌های تعارض بین والدین و فرزندان گروه آزمایش.....	۸۵
نمودار ۲-۴	میانگین خرده مقیاس‌های تاکتیک‌های تعارض بین والدین و فرزندان گروه کنترل.....	۸۵
نمودار ۳-۴	میانگین خرده مقیاس‌های مرحله پس‌آزمون تاکتیک‌های تعارض بین والدین و فرزندان گروه آزمایش و	
کنترل.....		۹۱

زندگی برای انسان از راه تعامل و ارتباط ممکن می شود و اصلی ترین منبع ارتباطی برای آدمی والدین، هستند. نقش والدین در رشد و تحول فرزندان در بسیاری از زمینه ها مورد بررسی و پژوهش قرار گرفته است. برای حصول درک بهتری از تعامل والدین- فرزند اصولاً آن را به صورت رابطه متقابل مادر- فرزند و پدر- فرزند مورد مطالعه قرار داد (علیزاده، ۱۳۸۰).

از جمله مشکلاتی که والدین در هنگام پرورش فرزندان با آن مواجه می شوند، نافرمانی و مخالفت فرزندان با خواسته های خویش است که معمولاً در سنین بلوغ و نوجوانی رخ می دهد (سموعی، ۱۳۸۲).

انتقال به دوره نوجوانی توأم با کوشش نوجوان برای جستجوی استقلال و خود مختاری و در عین حال حفظ و ارتقاء جایگاه خود با خانواده است. دستیابی به این خود مختاری، فرآیندی است که به طور طبیعی باید هویت یابی و جایگاه مستقل نوجوان در خانواده را تأمین کند و به همین دلیل است که وقتی پدر و مادر و دیگر اعضای خانواده درک درستی از ویژگی های استقلال جویی نوجوان نداشته باشند یا آن را به درستی نپذیرند، تعارض و مشکلاتی در رابطه نوجوان با خانواده پیدا می شود (لطف آبادی، ۱۳۸۰).

یکی از عوامل خطر ساز در دوره نوجوانی تعارض بین والدین و نوجوان است که نوجوان را به سوی دوستی با همسالان منحرف سوق می دهد (بوهلر^۱، ۲۰۰۶). تعارض^۲ مولفه جدایی ناپذیری در رابطه والد- نوجوان است. تحقیقات نشان داده که دختران نوجوان در روابط با مادرانشان بیشتر درگیر مسائل تعارضی هستند (آلیسون و اسکالتز^۳، ۲۰۰۴).

بیشتر تعارض هایی که در خانواده بین نوجوان و والدین به وجود می آید، ناشی از مهارت های ناکافی در امر مذاکره و گفتگو بین اعضای خانواده، عدم توافق نسبت به قواعد و مسولیت ها، ارزش ها، و مهارت های ضعیف

1. Buehler

2. Conflict

3. Allison & Schltz

در حل مساله، مهارت های ارتباطی ضعیف، دریافت شناختی تخریب شده، ضعف در توانایی درک دیدگاه دیگران، عدم مهارت در کنترل خشم، ضعف در مهارت های تصمیم گیری و جرأت ورزی است (زارب^۱، ترجمه خدایاری، ۱۳۸۳) که نشات گرفته از دور تسلسل و تکرار غیر منطقی و آموخته شده بین اعضاء است (مینوچین^۲، ترجمه ثنایی، ۱۳۸۱).

ارتباط خوب والد- فرزندى در این دوره می تواند گفتگو و مذاکره درباره تغییر رابطه والد- فرزند و رشد استقلال نوجوان را تسهیل کند. مهارت های ناکافی در این حیطة، خانواده را مختل می کند. بر همین اساس ریسچ^۳ و همکاران (۲۰۰۳) توانایی استدلال و حل تعارض ها را بعد مهمی از عملکرد خانواده و ارتباط والد- نوجوان برشمرده اند. در صورتی که تعارض بیش از حد شدید باشد و مدت زیادی تداوم یابد، منجر به پرخاشگری و اختلال در روابط می شود و مداخلات درمانی را اجتناب ناپذیر می سازد.

برای بهبود ارتباط بین نوجوان و والدین از روش های مختلفی استفاده می شود. رویکرد ارتباطی ستیر^۴ به دنبال احساس ارزشمندی در افراد و خانواده هاست و با انعطاف پذیر نمودن خانواده، در صدد تغییر بر می آید (شارف^۵، ۱۹۹۶).

در این رویکرد درمانگر تجربه های جدیدی را برای خانواده فراهم می کند تا بدین وسیله اعضاء خانواده را برای تغییر قوانین و فراقوانین حاکم بر ارتباطات خود و دنیای خارج از خانواده توانا سازد (موسوی، ۱۳۸۲).

1. Zarb
2. Minachin
3. Rieesch et al
4. Satir
5. Sharf

بیان مسأله

در سن بلوغ والدین و نوجوان به طور دو جانبه از یکدیگر فاصله می گیرند . اجتناب والدین از فراهم کردن فضای شخصی و کمک به روند استقلال باعث جلوگیری از روند مستقل شدن نوجوان در آینده می شود (موسوی، ۱۳۸۶).

آنچه در دوره نوجوانی روی می دهد تغییر شکل ماهیت رابطه والد- کودک است. این رابطه نامتقارن تبدیل به رابطه ای متقارن به لحاظ قدرت بین فردی و اقتدار می شود (میکوچی^۱، ترجمه همتی ، ۱۳۸۴).

آرنت در سال ۱۹۹۹ و هال در سال ۱۹۰۴ نوجوانی را دوره طوفان و استرس، هم برای نوجوان و هم برای والدینشان توصیف کردند. بنا به گفته آنان، نوجوانی دوره ای است که عقل و نصیحت والدین و معلمان زیر پا گذاشته می شود و سرشت جسورشان آنها را با تناقض های تو خالی مواجه می کند. دلیلش هم به اعتقاد هال این است که والدین فکر می کنند نوجوانشان هنوز بچه است و باید عنان او را محکم در دست داشته باشند، در حالیکه این درست زمانی است که باید آن را شل کنند و این برای نوجوانی که در حال عبور از دوره جستجوی هویت و استقلال است مشکل است (جکینز^۲، ۲۰۰۷).

نوجوان بر اساس تحول و شکل گیری هویت رفتار ناسازگار گونه ای دارد . والدین افرادی هستند که با ارتباط صحیح با او می توانند به او کمک کنند تا از این سن پر آشوب بگذرد . نوجوان به تفاهم نیاز دارد و باید به او کمک کرد تا به استقلال همه جانبه برسد. خصوصیات و نحوه رفتار والدین به تکامل شخصیت نوجوان کمک می کند و رشد همه جانبه و طبیعی او را تسهیل می کند (احمدی، ۱۳۸۲).

باید به خاطر داشت که نقش مادر، پدر، دوستان و وسایل ارتباط جمعی در آگاهی و نگرش نوجوانان بسیار اهمیت دارد (محسنی، ۱۳۷۵ به نقل از موسوی ۱۳۸۶). به عنوان مثال نتایج پژوهش راتر (۱۹۹۹) نشان داد که رابطه صمیمانه نوجوان با حداقل یکی از والدین، آگاهی نوجوان را افزایش و رفتار جنسی خطر ساز را کاهش

1. Micucci
2. Jenkins

می دهد. نظریه ارتباطی در دوره نوجوانی، دشواری دختران نوجوان را برای یافتن استقلال، چنین توجیه می کند که دختران برای به رسمیت شناختن فردیتشان با مادران (به ویژه) در کشمکشند. چرا که هویت زن شبیه به مادر تعریف می شود و لذا هویت دختران از طریق جدایی از مادر و مستقل شدن از او در ارتباط با مادر تعریف می شود (کمیل و ویتز، ۱۹۹۵، به نقل از موسوی، ۱۳۸۲).

برای تعدیل دشواری های رابطه بین والدین و فرزندان از رویکردهای مختلفی می توان استفاده کرد. رویکرد مورد نظر در این پژوهش رویکرد ارتباطی ستیر است. رویکرد ستیر تجربیاتی است و مفروضه زیربنایی رویکرد تجربیاتی، این است که افراد خانواده از هیجان هایشان آگاه نیستند، یا اگر هم هستند این هیجان ها را سرکوب می کنند. احساسات را بروز نمی دهند و به همین علت جو مردگی عاطفی به وجود می آید که به بروز نشانه های مرضی از جانب یک یا بیش از یکی از اعضای خانواده می انجامد (ستیر، ۱۹۷۲).

ستیر که خلاقیت و صمیمیت وی مشهور است به احساسات اعضای خانواده توجه می کرد. او به دنبال ایجاد احساس ارزشمندی در افراد و خانواده ها بود. ستیر که مهارت های خاصی در ارتباط برقرار کردن داشت به اعضای خانواده نیز همین مهارت ها را منتقل می کرد (شارف، ۱۹۹۶).

از آنجا که تعارضات مادر- فرزند از جمله مشکلاتی است که والدین هنگام پرورش فرزندان خود با آن مواجهند و برای حل آن از شیوه ها و روش های مختلفی استفاده می کنند، لذا در این پژوهش محقق در صد است تا اثر رویکرد ارتباطی ستیر را بر بهبود رابطه مادر-فرزند مورد مطالعه قرار دهد و لذا این سوال مطرح است که آیا رویکرد ارتباطی ستیر بر بهبود رابطه مادر- فرزند مؤثر است؟

اهمیت و ضرورت پژوهش

نوجوانی دوره ای است که تمایلات خود مختاری و استقلال یافتن در نوجوان افزایش می یابد و این موضوع موجب می شود تا بین والدین و نوجوان و از آن میان، میان مادر- دختر دشواری هایی در ارتباطشان ایجاد

شود. این دشواری های ارتباطی ممکن است سبب گردد تا برای حل مسائل ارتباطی خود به درمانگر مراجعه کنند (کار^۱، ۲۰۰۰).

تعارضات بین والدین و نوجوان ، زمینه را برای تاثیر گذاری آسیب های اجتماعی فراهم می کند. بنا بر گزارش نجاتی (۱۳۷۶) بیشتر انحرافات دختران در سنین بین ۱۵-۲۰ سالگی بروز می کند که شایع ترین آنها فرار از منزل است که از عدم ارتباط صحیح با والدین نشأت می گیرد. دل بستگی به والدین در دوره نوجوانی، به خصوص در دختران هنوز هم قوی است (اوکون^۲، ۱۹۹۷ به نقل از علیزاده، ۱۳۸۰). مراقبت والدینی و کنترل کم، می تواند به سلامت روانی نوجوانان کمک کند (کانتی^۳ و همکاران، ۱۹۹۷ به نقل از علیزاده، ۱۳۸۰).

برای مقابله با مشکل روابط نادرست خانوادگی، باید ارتباطات و مناسبات خانوادگی تصحیح گردد و مشاوره خانوادگی می تواند مشکلات خانوادگی را مشخص کند و راه حلی عملی برای آنها بیابد. در مشاوره خانوادگی والدین از مراحل رشد فرزندان اطلاع می یابند و شیوه های درست و نادرست ارتباطات در درون خانواده را تشخیص می دهند و به تصحیح روابط خانوادگی می پردازند (احمدی، ۱۳۸۲). با توجه به وجود تعارض بین والدین و نوجوانان، یکی از راه های کاهش آن می تواند افزایش ارتباطات بین اعضای خانواده باشد. مواجهه والدین و فرزندان عامل مناسبی برای رشد شناختی -عاطفی- اجتماعی آنان است و یکی از راه ها برای این مواجهه تشکیل گروه است (بیابانگرد، ۱۳۸۲).

در رویکرد ارتباطی، فرایند ارتباطی اشتباه و نامناسب باعث بروز مشکلات خانواده می شود. وقتی این رویکرد را بپذیریم، یعنی، نگرش، تبیین و توصیف مشکل از طریق "رابطه" را در واقع ما از گذشته به حال، از تحلیل پویایی درون فردی به مطالعه الگوهای تعاملی چرخشی و ارتباطی و آسیب شناختی در یک فرد (یا افراد) به درک الگوی ارتباط شکل گرفته نا کارآمد، تغییر مسیر داده ایم (جراره، ۱۳۸۷). گزارشی از کانون اصلاح و

1. Carr
2. Okoon
3 . Canetti

تربیت نشان می دهد که یک سوم نوجوانان بزهکار از خانواده هایی بودند که در خانواده درگیری داشتند (لطفی، ۱۳۸۵).

اهداف پژوهش

۱- تعیین میزان اثر بخشی آموزش های مبتنی بر رویکرد ارتباطی ستیر بر بهبود رابطه والد-فرزند در نوجوانان دختر.

۲- تعیین میزان اثر بخشی آموزش های مبتنی بر رویکرد ارتباطی ستیر بر افزایش مهارت استدلال در نوجوانان دختر.

۳- تعیین میزان اثر بخشی آموزش های مبتنی بر رویکرد ارتباطی ستیر بر کاهش پرخاشگری کلامی در نوجوانان دختر.

۴- تعیین میزان اثر بخشی آموزش های مبتنی بر رویکرد ارتباطی ستیر بر کاهش پرخاشگری فیزیکی در نوجوانان دختر.

فرضیه های پژوهش

۱- آموزش مبتنی بر رویکرد ارتباطی ستیر بر بهبود رابطه والد- فرزند دختران نوجوان مؤثر است.

۲- آموزش مبتنی بر رویکرد ارتباطی ستیر بر افزایش میزان توانایی مهارت استدلال دختران نوجوان مؤثر است.

۳- آموزش مبتنی بر رویکرد ارتباطی ستیر بر کاهش میزان پرخاشگری کلامی دختران نوجوان مؤثر است .

۴- آموزش مبتنی بر رویکرد ارتباطی ستیر بر کاهش میزان پرخاشگری فیزیکی دختران نوجوان مؤثر است.

تعریف مفاهیم و واژگان اختصاصی طرح

رویکرد ارتباطی ستیر

تعریف نظری: خانواده درمانی تجربه گرا، انشعابی از جناح روانشناسی انسان گراست بر تجربه بلافصل اینجا و اکنون تأکید دارد (نیکولز و شوارتز^۱، ترجمه: دهقانی و همکاران، ۱۳۸۷). درمانگرانی که از این رویکرد استفاده می کنند بر این نکته واقفند که آگاهی و ابراز احساسات می باید ابزاری برای کامراوا سازی (رضایت) شخصی و خانوادگی باشد. متخصصانی که با این دیدگاه عمل می کنند در نظر دارند که ابراز عاطفه می باید واسط جهان شمولی باشد که همه بتوانند آن را در میان بگذارند (گلادینگ، ۱۹۹۶).

تعریف عملیاتی: در این پژوهش منظور مجموعه فعالیت هایی که بر اساس نظریه ارتباطی ستیر طی ۸ جلسه ۱۲۰ دقیقه ای برای نوجوانان به اجرا گذاشته خواهد شد.

رابطه والد - فرزندی

تعریف نظری: ارتباط رفتار کلامی یا غیر کلامی در زمینه اجتماعی است و شامل تمامی نمادها و نشانه هایی است که توسط اشخاص برای تبادل معنا به کار می رود. فنون ارتباطی مورد استفاده افراد، به عنوان نشانه های قابل اعتماد برای عملکرد بین فردی آن ها محسوب می شود. ارتباطات شامل رابطه والد-فرزندی هم می شود (تبریزی، ۱۳۸۵).

تعریف عملیاتی: منظور از رابطه والد- فرزندی در این تحقیق نمره ای است که هر آزمودنی در مقیاس تاکتیک های تعارض، فرم تعارض با مادر کسب می کند. دامنه نمرات برای کل آزمون بین ۱۵-۷۵ است که نمره ۱۵ نشان دهنده عدم تعارض و نمره ۷۵ نشان دهنده وخیم بودن رابطه است.

1. Nichols and Schwartz.

استدلال^۱

تعریف نظری: قدرت و توانایی مکالمه و بحث کردن بر سر مشکلات و توانایی ارتباط کلامی به خصوص در موقعیت های تعارضی (مرادی و ثنایی، ۱۳۸۵).

تعریف عملیاتی: نمره ای که فرد از خرده مقیاس استدلال در پرسشنامه تعارض با والدین کسب می کند.

پرخاشگری کلامی^۲

تعریف نظری: پرخاشگری کلامی، آن دسته از رفتارهایی است که با آزار روانی همراه است. توهین، فحش، ناسزاگویی، برچسب زدن، تهدید و مشاجره لفظی، فریاد زدن، سرزنش، انتقاد و کم اهمیت جلوه دادن (شفیعی نیا، ۱۳۸۲).

تعریف عملیاتی: نمره ای که فرد از خرده مقیاس پرخاشگری کلامی در پرسشنامه تعارض با والدین کسب می کند.

پرخاشگری فیزیکی^۳

تعریف نظری: بر هر گونه رفتاری که با آزار جسمی همراه باشد و به منظور صدمه زدن به دیگری انجام شود. نظیر هل دادن، پرتاب اشیاء و لگد زدن.

تعریف عملیاتی: نمره ای که فرد از خرده مقیاس پرخاشگری فیزیکی در پرسشنامه تعارض با والدین کسب می کند.

-
1. Reasoning
 2. Verbal Aggression
 3. Violence

فصل دوم

ادبیات و پیشینه پژوهش

ارتباط

ارتباط^۱ به چتر بزرگی می ماند که تمام آنچه را بین آدمیان می گذرد می پوشاند و بر آن اثر می گذارد. زمانی که کودکی به دنیا می آید ارتباط بزرگترین عاملی است که نوع رفتار او با دیگران و حوادثی را که در جهان اطراف او برایش اتفاق می افتد، تعیین می کند. همین که آدمی دریافت که همه ارتباط خود را از راه یاد گرفتن بدست آورده است، اگر مایل باشد می تواند برای تغییر آن دست به کار شود (ستیر^۲، ترجمه: بیرشک، ۱۳۸۴).

ایجاد رابطه دست آویزی است که عزت نفس تو را رشد می دهد و ارتباط های تو را با خود و دیگران تقویت می کند. رسیدن به افق رشد حاصل یک عمر پژوهش و تلاش است. تلاش و پژوهشی که ما را به شکیبایی و سازگاری با تلاطم های درونی خود ترغیب می کند (ستیر، ترجمه: مرتاض، ۱۳۷۵).

همه ما در جامعه ای انسانی که ارتباط از ارکان است زندگی می کنیم. زندگی در دوران گذشته از پیچیدگی کمتری برخوردار بود. تحرک اجتماعی و نظام های سازمانی کمتر بودند و انسان ها در روابط خود نقش های ساده و شخصی داشتند. اما زندگی امروزه پیچیدگی فزاینده ای پیدا کرده است و تفسیر سریع قواعد، بحران ها، سوء تفاهم ها و همکاری گریز ناپذیر کرده است (قربانی، ۱۳۸۴).

به عنوان یک هدف در درمان، مطالعه ارتباط می تواند به کاهش اختلاف بین استنباط و مشاهده کمک کند (ستیر، ۱۹۶۷). اگر مردم قصد به دست آوردن اطلاعات مورد نیاز خود از دیگران را دارند، می بایست به طور شفاف و روشن ارتباط برقرار کنند. بدون ارتباط، ما، همانند سایر انسان های دیگر قادر به ادامه حیات نیستیم. ما نیاز به کسب آگاهی در مورد جهان اطراف خود داریم. ما آموخته ایم که خودمان را از دیگران و سایر اشیاء تشخیص بدهیم و از طریق یادگیری چگونگی برچسب زدن به آنها و نامگذاری آنها، خودمان را با آنها پیوند بزنیم، از طریق کلمات و تجربه. چه انتظاری می توانیم از دیگران داشته باشیم.

1. Communication
2. Satir